

Branchegroep onderwijs/Passend Onderwijs

Onlangs hebben de advocaten en notarissen van Dirkzwager met expertise in het onderwijs hun krachten gebundeld in een branchegroep. Vanuit deze branchegroep bieden wij expertise op alle rechtsgebieden relevant voor het onderwijs aan onze cliënten aan. Denkt u hierbij aan vragen op het gebied van vastgoed, good governance, privacy, fusies, reorganisaties, intellectueel eigendomsrecht en arbeidsrecht. Door de intensieve samenwerking en kennisuitwisseling tussen de diverse disciplines onderling beschikken wij over specialistische kennis. Kennis die wij graag met onze cliënten delen.

Op dit moment is bij de Eerste Kamer het wetsvoorstel Passend Onderwijs¹ in behandeling. Na de val van het kabinet is in het lente akkoord afgesproken de bezuinigingen die samenhangen met Passend Onderwijs niet door te voeren. Naar alle waarschijnlijkheid zullen de overige onderdelen van het wetsvoorstel wel de eindstreep halen. Hierna zal in het kort de uitgangspunten, afgezien van de bezuinigingen, worden uiteengezet.

Waar gaat Passend Onderwijs over

Passend onderwijs gaat over alle kinderen en jongeren in de leeftijd tot 23 jaar en heeft betrekking op alle reguliere en specifieke onderwijsvoorzieningen die kunnen bijdragen aan een succesvolle schoolloopbaan. Belangrijkste elementen van het systeem van Passend Onderwijs zijn de zorgplicht, de niet vrijblijvende samenwerking tussen schoolbesturen en budgetfinanciering.

Zorgplicht

De zorgplicht ziet op het geheel van maatregelen dat betrekking heeft op de onderwijsondersteuning van zittende en nieuwe leerlingen (aanmelding, inschrijving en toelating). De zorgplicht ligt bij het bevoegde gezag van de school en het is van toepassing op leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben en die niet zonder meer het onderwijs kunnen doorlopen. Als een school geen passende onderwijsplek kan bieden, moet zij ervoor zorgen dat de leerling op een andere school kan worden geplaatst. Indien de Eerste Kamer de behandeling van het wetsvoorstel afrondt voor 1 augustus zal de zorgplicht gaan gelden met ingang van schooljaar 2014/2015.

Samenwerkingsverband

Om de zorgplicht waar te kunnen maken moeten alle scholen voor regulier en (voortgezet) speciaal onderwijs binnen vastgestelde regio's binnen een samenwerkingsverband met elkaar samenwerken. Deze samenwerking is niet vrijblijvend. Doel is om gezamenlijk een dekkend aanbod van onderwijsondersteuning in de regio te bieden, zodanig dat leerlingen – al dan niet met extra ondersteuning - een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken.

De bevoegde gezagsorganen van de scholen geven het samenwerkingsverband vorm door het oprichten van een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid zonder winstoogmerk, waarin uitsluitend deze bevoegde gezagsorganen deelnemen. Voor de bestuurlijke inrichting van het samenwerkingsverband geldt het principe 'vorm volgt inhoud'. De bestuurlijke en juridische vormgeving moet aansluiten op de gezamenlijke ambitie van de scholen binnen het samenwerkingsverband en moet de realisatie van voormelde doelen mogelijk maken. Een samenwerkingsverband dat zich beperkt tot de wettelijke taken en zoveel mogelijk bevoegdheden bij de deelnemende schoolbesturen legt, zal geen behoefte hebben aan een

¹ Wetsvoorstel is in behandeling onder Kamerstuknummers: 31 497 en 33 106

zware bestuurlijke constructie. Een samenwerkingsverband met veel ondersteuningspecialisten die de scholen ondersteunen in de vorm van een expertisecentrum zal meer behoefte hebben aan een stevige bestuurlijke constructie waarin bijvoorbeeld de werkgeversfunctie van het personeel goed is geregeld. Ook het vraagstuk van de verdeling van de zorgmiddelen heeft gevolgen voor de wijze waarop het samenwerkingsverband juridisch wordt ingericht.

De bevoegde gezagsorganen vormen gezamenlijk het bestuur van het samenwerkingsverband en zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het functioneren daarvan.

De wettelijke eisen zijn te realiseren binnen drie rechtsvormen: de stichting, de vereniging en de coöperatie. Laatstgenoemde rechtsvorm is in het bijzonder geschikt indien wordt overwogen om een expertisecentrum bij het samenwerkingsverband in te richten waarbij op zakelijke basis diensten worden verricht aan de aangesloten scholen.

De regels van good governance uit de Wet Goed Bestuur, Goed Onderwijs zijn op het samenwerkingsverband van toepassing. Dit betekent dat binnen het samenwerkingsverband de functies van bestuur en intern toezicht moeten worden gescheiden.

Het wetsvoorstel introduceert de verplichting om op het niveau van het samenwerkingsverband een ondersteuningsplanraad (“OPR”) in te stellen die bestaat uit een vertegenwoordiging van alle medezeggenschapsraden van de aangesloten scholen. Niet elke medezeggenschapsraad (“MR”) hoeft met een vertegenwoordiger in de OPR zitting te nemen, vertegenwoordiging kan geclusterd worden ingevuld. De OPR dient voor de helft uit ouders en voor de helft uit personeel te bestaan. De OPR heeft een instemmingsrecht ten aanzien van het voorgenomen ondersteuningsplan.

Tevens dient het samenwerkingsverband een medezeggenschapsraad in te stellen voor het personeel van het samenwerkingsverband. Deze MR oefent alle taken uit die conform de Wet medezeggenschap scholen aan de personeelsgeleding van de MR wordt toegekend.

De statuten van de rechtspersoon moeten verder een voorziening voor de beslechting van geschillen binnen het samenwerkingsverband bevatten.

Taken samenwerkingsverband

Het samenwerkingsverband heeft in elk geval tot taak:

- het vaststellen van een ondersteuningsplan,
- het verdelen en toewijzen van ondersteuningsmiddelen en ondersteuningsvoorzieningen aan de scholen
- het beoordelen of leerlingen toelaatbaar zijn tot het onderwijs aan een speciale school voor basisonderwijs in het samenwerkingsverband of tot het speciaal onderwijs, op verzoek van het bevoegd gezag van een school als bedoeld in het tweede lid waar de leerling is aangemeld of ingeschreven, en
- het adviseren over de ondersteuningsbehoefte van een leerling op verzoek van het bevoegd gezag van een school als bedoeld in het tweede lid waar de leerling is aangemeld of ingeschreven.

In het ondersteuningsplan vermeldt het samenwerkingsverband onder meer:

- hoe ze passend onderwijs in hun regio kunnen realiseren;
- hoe ze het geld voor de extra ondersteuning verdelen en besteden;

- hoe ze ondersteuning voor leerlingen in het gewone onderwijs toewijzen;
- hoe de verwijzing naar het speciaal onderwijs gaat verlopen, en
- hoe ze ouders informeren over de manier waarop de ondersteuning voor leerlingen is ingericht.

Het ondersteuningsplan wordt ten minste eens in de vier jaar opgesteld en kan niet worden vastgesteld voordat over een concept van het plan overleg heeft plaatsgevonden met burgemeester en wethouders van de gemeente(n), gelegen in de regio waar het samenwerkingsverband actief is. Keuzes die het samenwerkingsverband maakt ten aanzien van de inrichting van de ondersteuningstructuur kunnen gevolgen hebben voor de gemeenten, met name op het vlak van huisvesting en leerlingenvervoer omdat gemeenten hiervoor een zorgplicht hebben en op het vlak van de jeugdzorg waarvoor gemeenten de zorg zullen krijgen. Met de gemeenten moet vooraf een overlegprotocol worden overeengekomen, waarin wordt vastgelegd hoe het overleg wordt vormgegeven. Van dit protocol moet een geschillenregeling deel uitmaken.

Daarnaast moet voor vaststelling van het ondersteuningsplan door een samenwerkingsverband voortgezet onderwijs eerst overleg plaatsvinden met het samenwerkingsverband primair onderwijs in dezelfde regio en omgekeerd.

Dirkzwager deelt graag haar kennis en ervaring

Bij de keuze van de inrichting van een nieuw samenwerkingsverband, zowel qua ambitie, qua bezuinigingen als qua rechtsvorm, en bij de beëindiging van bestaande samenwerkingsverbanden, centrale diensten en regionale expertise centra komt er veel op de scholen af. Ook gemeenten dienen inhoud te geven aan hun rol. Dat vraagt inzicht in de materie en deskundige begeleiding. Afhankelijk van de behandeling in de Eerste Kamer en gelet op het voornemen van de minister van onderwijs krijgen de schoolbesturen nog twee schooljaren de tijd om het nieuwe stelsel vorm te geven.